

הכנת הכוח לעימות המוגבל

צה"ל הגיע מוכן לעימות הנוכחי שיזמו הפלסטינים, משום שהשכיל לפתח מראש את הידע הנדרש לניהול של העימות המוגבל. על צה"ל להמשיך בפיתוח הידע על מנת שימשיך להיות רלוונטי מול האיומים השונים הניצבים בפניו. המפתח לכך מצוי בעיקר בעידוד החשיבה והביטוי

אלוף משה יעלון

בחירת הצדדים לעימות. בד בבד צריך גם להבין שניתן לקיים בתוך עימות מוגבל פעולות בעצימות גבוהה, כמו, למשל, הפעלה נקודתית של מטוסי קרב או טנקים, בלי שזה יהפוך את העימות לעימות כולל.

הגדרת גבולות לעימות הינה פרי בחירה של הצדדים היריבים בהתאם לשיקולי עלות-תועלת שלהם. הפלסטינים, למשל, בחרו בעימות צבאי כדרך שנראתה להם מבטיחה להשגת היעדים המדיניים שלהם, אך משיקולי עלות (משאבים צבאיים וכלכליים) לא בחרו בעימות כולל. ישראל, מצידה, בוחרת לא להפעיל את מלוא עוצמתה הצבאית, בין היתר משיקולים מוסריים שלא לפגוע באוכלוסייה אזרחית, משיקולים של מדיניות חוץ ומשיקולים של המחיר החברתי של פעילות שאין לגביה הסכמה רחבה.

הבחירה בעימות מוגבל גוררת שתי השלכות חשובות לגבי אופי העימות. ראשית, היא מבטאת הכרה שהעימות לא יוכרע במהלך צבאי קצר, יחסית, אלא במאבק מתמשך, המכונה כיום הוגעה. דהיינו, ההתמודדות היא על יכולת העמידה. שנית, בשונה ממהלך צבאי בעימות כולל, שבו המעורבות של הדרג המדיני מועטת, בעימות המוגבל נדרש שיח שוטף, לעיתים יומיומי, בין הדרג הצבאי לדרג המדיני.

החתירה לרלוונטיות של הכוח הצבאי

צבאות נוטים להתכונן למלחמה הקודמת. לכשל הזה יש גורמים רבים, שחלקם טבוע במאפייני הצבא כארגון

מבוא

בימים אלה מלאה שנה מאז החלה הרשות הפלסטינית לנקוט אסטרטגיה של עימות מזוין מוגבל נגד מדינת ישראל. לראשונה בתולדותיו נדרש צה"ל להילחם באורח מתמשך מול אויב שאינו צבא סדיר המפעיל נשק חם בהיקף רחב. אולם בזכות תהליכי פיתוח ידע והתכוננות, שבוצעו במפקדות הבכירות, לא הופתעו כוחות צה"ל מפתחת הלחימה על-ידי הפלסטינים.

יחד עם זאת, הדינמיקה של העימותים אינה מתירה לנו לנוח על זרי הדפנה ומחייבת אותנו לנתח את האיומים הצפויים ולשקוד על הכנת הכוח בהתאם. ללימוד התהליכים שבוצעו ולבירור המתח שבין הכנת הכוח לעימות המוגבל לבין הצורך לשמור אותו מוכן גם ללחימה גבוהת עצימות מוקדש המאמר הזה.

הגדרת העימות המוגבל

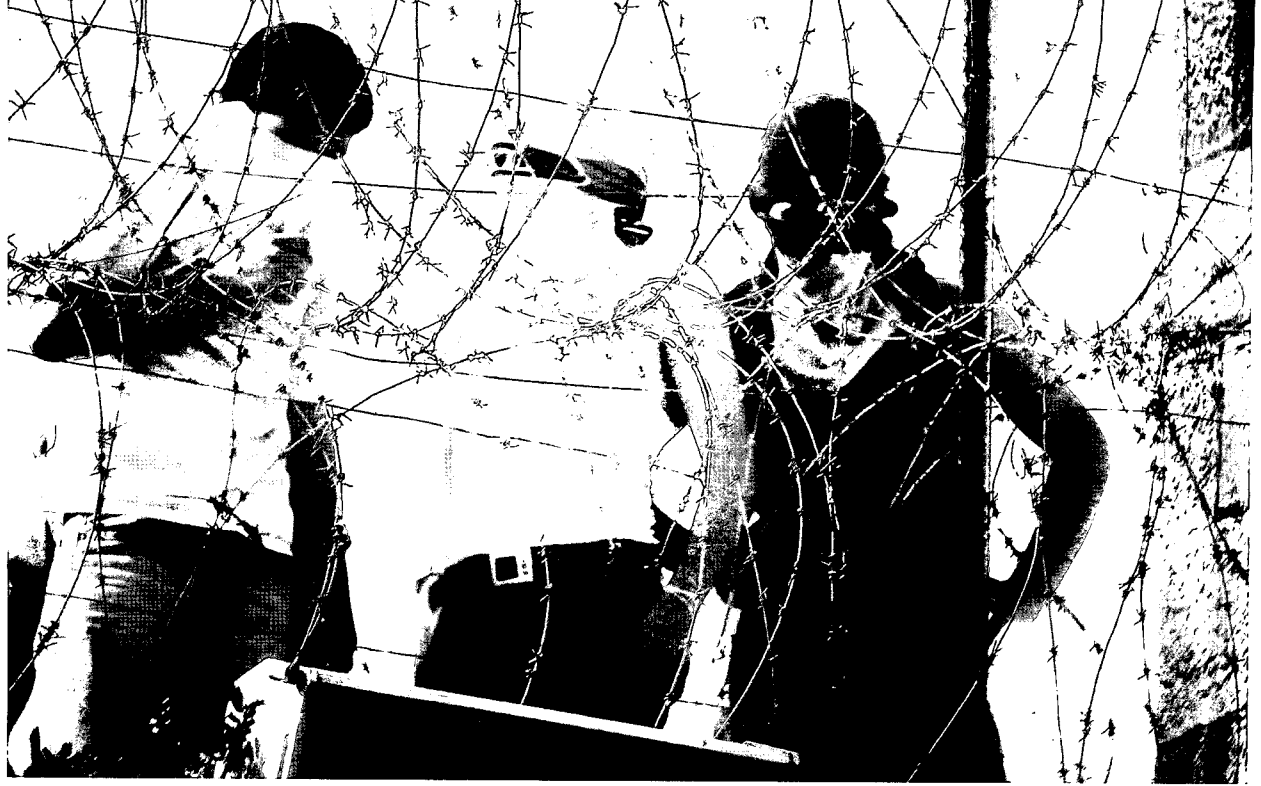
העימות המוגבל הוא עימות אלים בין גורמים שאינם מפעילים את עיקר עוצמתם

ואינם מפעילים את עיקר כוחם במלוא העצימות שלו. העימות המוגבל עשוי לעמוד בפני עצמו, אך עשוי גם להתקיים ברצף עם עימות כולל, אם כשלב מקדים לו או כשלב מאוחר שלו. תיוג רמת העצימות של העימות איננו דטרמיניסטי, והוא משתנה על-פי

העימות המוגבל הוא עימות אלים בין גורמים שאינם מפעילים את עיקר עוצמתם ואינם מפעילים את עיקר כוחם במלוא העצימות שלו

סגן הרמטכ"ל

"אנו פועלים בדרך שנועדה להבהיר לפלסטינים שהאלימות לא תקנה להם הישגים"

דרך ההתנהלות הזאת הגבילה את היכולת למצות את הכוח ופגעה בהשגת המשימות.

הניסיון לחפש כלים חדשים בעת ההתכוננות לעימות עם הפלסטינים נבע מתוך תחושה שאין לנו מסגרת תיאורטית ראויה להתמודדות היומיומית הזאת. התחושה הזאת קיננה בי תקופה ארוכה, עוד מזמן היותי מפקד אוגדת אי"ש. אין זה אומר שהמפקדים בשטח לא מצאו פתרונות מבצעיים טובים לאתגרים שעמדו בפניהם, אולם מדובר היה באלתורים, שרובם התמצו ברמה הטקטית, וחסרה מסגרת תפיסתית מקיפה, שמחברת מרמת היעדים המדיניים ועד לפעילות הטקטית ושמאפשרת תאימות בין תשע רמות המדרג – מזה המדיני ועד לחייל שבמחסום.

ההבנות האלה הובילו את המאמץ שעשינו במפקדת פיקוד המרכז ובמטה הכללי – בסיוע הצוות לחקר הרמה המערכתית. יחד פיתחנו ידע רלוונטי על העימות מול הפלסטינים – עימות שאותו צפינו. ידע זה בא לידי ביטוי במערכת מושגים חדשה ותואמת.

הערכת המצב

הגדרת האתגר – פיתוח ידע רלוונטי – הביאה לכך שנושא הבדיקה הראשון היה כלי הערכת המצב. הכלי שאותו הכרנו היה נוהל הערכת המצב, שאותו למדנו לבצע במסגרת הכשרתנו הצבאית, ואשר מתבסס על ניתוח הקרקע, האויב, יחסי הכוחות ואחר כך מרכיבים נוספים כמו זמן, מרחב וגורמים אחרים. הערכת המצב הזאת תקפה לכל עימות המתבסס על טריטוריה – בין אם במתאר הגנתי ובין אם

בירוקרטי גדול וכבד. ישנו מתח מובנה בין השאיפה להפליג בתפיסות ובתחזיות לגבי שדה הקרב העתידי לבין "משקולות" המושכות כלפי מטה ומקשות על ההמראה החשיבתית. בין ה"משקולות" הללו ניתן למנות קודם כול את סך אמצעי לחימה שיש לצבא. זהו נכס יקר (כלכלית), שגם למדינות עשירות, יחסית, אין זה פשוט לעשות בו שינויים תכופים. ההסתמכות על הארסנל הקיים היא מובנת מאליה, והשימוש בו – על יכולותיו ומגבלותיו – מעכב העלאת פתרונות יצירתיים המבוססים על אמצעי לחימה אחרים ועל טכניקות אחרות. גם ניסיונם הקרבי של מפקדים שלחמו במלחמה מסוימת עלול להיות "משקולת" המקשה עליהם לבחון מתארי פעולה אחרים. בדומה לכך, בתהליך הצמיחה של מפקדים ההתנסויות שלהם בלחימה הן קודם כול ברמה הטקטית. כשהם נדרשים לחשיבה ברמה המערכתית או האסטרטגית, חלקם מתקשה להתנתק ממסגרות החשיבה הטקטיות והפיסיות שלהן הורגלו ולקיים חשיבה מופשטת על מתארי לחימה עתידיים.

אחד המכשירים המקשרים אותנו בעוז לעבר הוא המטען המושגי. מעבר לסיטואציה מבצעית חדשה עם מערכת מושגים ישנה עלול להיות הרה אסון. נכתב כבר רבות על הכשלים בניהול המגננה במלחמת יום הכיפורים בעקבות דבקות במושגים מבצעיים שנטבעו קודם למלחמת ששת הימים ושלא היו רלוונטיים למציאות הגיאופוליטית שאחריה. באופן דומה הניע צה"ל במלחמת שלום הגליל את עוצבותיו על מלוא הסד"כ שלהן בצירים ההרריים מתוך תפיסה מרחבית שנגזרה ממאפייניו של חצי האי סיני ולא זכתה להתאמה מושגית ותורתית למאפייני השטח בלבנון.

מערכות של גבולות – גבולות המערכת, גבולות המערכה וגבולות התיאום.

גבולות המערכת

אם נחיל על העימות הזה את הכלים של תורת המערכות, נלמד שעל המערכת הזאת משפיעים כוחות חזקים, שנמצאים בעצם מחוצה לה, ובהערכת מצב רגילה ספק אם היו באים לידי ביטוי. כך, למשל, שיקולי מדיניות אמריקניים משפיעים על מרחב הפעולה הצבאי כמו גם שיקולים הנוגעים

במתאר התקפי. אולם אף שהסכסוך בינינו לבין הפלסטינים הוא על טריטוריה, אין הם מנסים (לפחות בשלב הזה) לכבוש טריטוריה באמצעות כוח צבאי. עיקר הלחימה בעימות הזה הוא על התודעה – הישראלית, הפלסטינית והבין-לאומית. היריב הפלסטיני מפעיל את נשק הטרור כדי לערער את כוח העמידה של החברה הישראלית. הוא חותר ליצור בתודעת הפלסטינים אתוס של מלחמת שחרור, ואילו בזירה הבין-לאומית הוא מנסה לקעקע את הלגיטימיות של מאבקנו בטרור.

"אין אפשר להתייחס לכלל הכוחות הפועלים בשטחי הרשות הפלסטינית כאל יישות אחת המכונה 'אויב'. יש להבחין בין ההנהגה הפלסטינית, הרחוב הפלסטיני, הגייהאד האסלאמי, החמאס או התנזים"

למגרש האירופי, המצרי, הירדני והסורי. אלה גורמים בגבולות המערכת, שאנו, כצבא, כמעט שאיננו משפיעים עליהם, אולם הם משפיעים עלינו. לפיכך חייב המתכנן הצבאי להכיר את השיקולים האלה, להבינם ואף לחזות את השפעתם.

גבולות המערכה

לאחר בירור גבולות המערכת נבחנים גבולות המערכה. אלה הם התופעות והתהליכים שמשפיעים על המערכה, ואשר אנו יכולים להשפיע עליהם. למשל, באיזו מידה יהיו לפלסטינים

אנו מנסים לפעול בדרכים שתחזקנה את תחושת הציבור הישראלי ביכולתנו לעמוד בעימות הזה ופועלים נגד הפלסטינים בדרך שנועדה להבהיר להם שהאלימות לא תקנה להם הישגים. במקביל אנחנו מנסים לזכות בלגיטימציה בין-לאומית לדרכי המאבק שלנו.

בעימות הזה, שבו ההתמודדות היא – בשלב הנוכחי – על מרחבים תודעתיים, הערכת המצב אינה עוסקת בניחות יישויות פיזיות, אלא מנסה בעיקר לבחון תהליכים ותופעות ולאמוד את השפעתם על המערכה ועל דרכי הפעולה האפשריות של היריב ושלנו. העימות מתנהל בתוך שלוש

הישגים מדרך האלימות. לצבא יכולת להשפיע רבות על המרכיב הזה. בוודאי שאי אפשר למדוד זאת ברמת האירוע הבודד, אבל סך הפעולות היוזמות, סך הפעילות המסכלת

וסך תוצאות המפגשים מעצבות את ההבנה הן בצד הישראלי והן בצד הפלסטיני לגבי ההישגים שהיו או לא היו לאלימות.

עיצוב התודעה הפלסטינית ביחס לכך הינו גורם בעל משמעות רבה, משום שהוא נוגע באחד ממרכיבי היסוד של ההחלטה הפלסטינית לפתוח בעימות המזוין בצורתו זו. הם יצאו מנקודת ההנחה שהאלימות מביאה לשינוי. אם מנטרלים את

המרכיב הזה, ניתן אולי להשפיע על כלל ההתייחסות שלהם להמשך העימות ולפטרונות המדיניים שאמורים לסיימו.

חשוב לזכור כי בחתירה לעיצובם של גבולות המערכה באופן הרצוי לנו אין הצבא פועל לבדו. במקביל אליו ישנן פעילויות רבות של גורמים שונים הן בצד הישראלי והן בצד הפלסטיני, כאשר, לצערנו, לפעמים גם לא כל הפעילויות בצד שלנו מתואמות לאותה התכלית.

גבולות התיאום

לאחר בירור גבולותיה של המערכה, שבעיקרם הם עדיין בתחום התודעתי, עוברים לגבולות הטריטוריאליים – גבולות התיאום, למשל גבולות האחריות של הפיקודים המרחביים.

למפקד יש אחריות כוללת ומקיפה לכל הפעולות

המתבצעות בתוך התחום הטריטוריאלי שעליו הוא מופקד. אולם מפקדים בכירים ברמת אלוף פיקוד או במטכ"ל בוודאי שאינם רשאים להסתפק בהבנת הנעשה בתחומם, והם חייבים להבין את מערכות הקשרים וההשפעות ההדדיות בין הנעשה בגבולות

המערכת ובגבולות המערכה לבין הפעילות הטקטית בתחומם. גם כאשר בא המפקד לבחון את המצב בתחום אחריותו,

אין הוא יכול להחיל את הערכת המצב הטקטית בצורה פשטנית. למשל, אי אפשר להתייחס לכלל הכוחות הפועלים

בשטחי הרשות הפלסטינית כאל יישות אחת המכונה "אויב".

יש להבחין בין ההנהגה הפלסטינית, הרחוב הפלסטיני, הג'יהאד האסלאמי, החמאס או התנזים. לכל גוף כזה "סדר"

יום" משלו, מטרות ואילוצים, שאינם חופפים בהכרח את אלה של הקבוצות האחרות. אנו מכנים זאת במונח רציונל. לכל

גוף כזה יש רציונל משלו, ובלי להכיר ולהבין לעומק את הרציונל של המערכת היריבה לא ניתן להגיע להישגים התודעתיים שבהם אנו מעוניינים ככלי להשגת היעדים

המדיניים שלנו. יתרה מזו, ללא הבנת הרציונל של המערכות היריבות קשה לתכנן פעילות צבאית אפקטיבית, ואנו עלולים להגיע למצב שבו הכוח שלנו אינו רלוונטי.

המעצבים

לאחר שמנתחים את הרציונל של כלל הגורמים בשלוש מערכות הגבולות שפורטו לעיל, ניתן לכנס את כלל הידע להבנות המתייחסות לכיווני ההתפתחות האפשריים ולהתפתחותיות שאנו שואפים ליצור. כיווני הפעילות האלה, שבאמצעותם אנו מנסים להשפיע על המציאות בכיוונים הרצויים לנו, נקראים

מעצבים. חשוב להדגיש כי בשלב הזה מדובר עדיין ברמה המופשטת, לפני תכנון צבאי פרטני של "כוחות ומשימות". מה שתואר כאן הוא בעצם מעין שלב של קדם תכנון, שהתוצר שלו הינו רעיון אסטרטגי ברמת המטכ"ל או רעיון אופרטיבי ברמת הפיקוד המרחבי. בשלב הזה, כאשר ברור לי מה אני רוצה להשיג, ניתן לשוב ולפנות לתכנון הצבאי הקלסי.

ההנחיה המדינית

לא ניתן לסיים את הדיון בשלב העיצוב בלי לעסוק במקומה של ההנחיה המדינית, שהוזכרה כבר בתחילת המאמר. ההנחיה המדינית אינה ניתנת באורח מכני מלמעלה למטה, כפי שמפקד מוריד פקודה לכפיפיו. ההנחיה המדינית היא, כמובן, תוצר של תפיסת עולמו של

הדרג המדיני, אך גם של שיח מתמשך בין מפקדי הצבא לדרג המדיני. הצבא מביא עימו את תוצרי הידע שפיתח, וגם על-פיהם מגדיר הדרג המדיני את היעדים להשגה כמו גם את האילוצים. הדינמיות הרבה של המציאות מחייבת איפוא שיח רצוף

בין הדרג הצבאי לדרג המדיני על מנת לשמור שדרך הפעלת הכוח תמשיך להיות רלוונטית.

תרבות השיח

שינוי הדפוסים של הערכת המצב כך שישירות את היעדים של פיתוח הידע חייב מעבר לפעילות בסגנון של "סיעור מוחות", אשר כדי לקיים אותו יש צורך בתרבות שיח, המאפשרת לכל משתתף לתרום באורח חופשי ושוויוני לדיון. דיון זה מתבצע בפורום מצומצם, יחסית, כשהוא משוחרר מהמסגרת ההיררכית וצורך משאבי זמן רבים. תוצרי הדיון מגובשים למסמך, המהווה בסיס להמשך השיח בין הדרגים בצבא ובין הצבא לדרג המדיני.

אך שהסכסוך בינינו לבין הפלסטינים הוא על טריטוריה, אין הם מנסים לכבוש טריטוריה באמצעות כוח צבאי. עיקר הלחימה בעימות הזה הוא על התודעה – הישראלית, הפלסטינית והבין-לאומית

בגלל אופי הזירה ואופי העימות עלולה פעולה טקטית של חייל בודד או של מפקד זוטר להיות בעלת השלכות אסטרטגיות

הכנת הכוח

הכנת הכוח מתבססת בראש ובראשונה על פיתוח רעיונות אסטרטגיים חדשים ועל גיבוש תפיסה מבצעית עדכנית. לעיל תוארה דרך הביצוע של התהליכים האלה בהתייחס לעימות המוגבל, אולם הם תקפים במידה רבה גם לאימונים הקונוונציונליים. צה"ל התקדם מאוד בשנים האחרונות בפיתוח הידע הצבאי הנדרש מול האימונים השונים. המפתח לכך מצוי בעיקר בעידוד החשיבה והביטוי. במפגשים עם צבאות זרים אנו מוצאים שבשטחים רבים צה"ל מתקדם מאוד בפיתוח הידע הצבאי ביחס לעימותים חזויים. הרעיונות המבצעיים מחייבים יצירתם למסגרת של

תרבות השיח אינה מצטמצמת לפורום הצר, יחסית, העוסק ברמת הפיקוד או המטכ"ל בגיבוש התובנות ובפיתוח הידע. מרגע שפותחה "מפת הידע", המתארת את כלל ההבנות שלנו לגבי המצב, מתחיל השיח בין הדרגים הצבאיים השונים, שמטרתו לתרגם את הרעיונות האסטרטגיים והמערכתיים לרעיונות מבצעיים ולתוכניות.

בגלל אופי הזירה ואופי העימות עלולה פעולה טקטית של חייל בודד או של מפקד זوتر להיות בעלת השלכות אסטרטגיות. לכן על המפקדים הזוטרים ועל החיילים להבין את הרעיון המבצעי כמו גם את האילוצים. רק לאור הבנה עמוקה כזאת יוכלו לקבל את ההחלטות הנכונות להתנהגות

"יש להנחיל לחיילים מודעות לתוצאות האפשריות של פעילותם - בעיקר בהתייחס לכניעה אפשרית באזרחים ולמגע עם נציגים של רשתות התקשורת"

תורת לחימה, המביאה לפיתוח טכניקות קרביות ותרגולות לרזונטיות. בהתאם לכך נגזרות גם ההכנות בתחומים של בניין הכוח, של ההצטיידות ושל האימונים.

בהכנת הכוח לעימות המוגבל ישנו שלב שהוא פחות מפותח בהכשרה הקלסית שמקבל חייל, והוא ההכנה המנטלית. בעימות עם הפלסטינים, המתקיים בתוך סביבה אזרחית צפופה, צפוי החייל להיתקל בתופעות ובבעיות שאינן חלק מההכשרה המקובלת, ואשר הכרחי שנכין אותו אליהן, אם אנו רוצים שיהיה אפקטיבי ויביא תועלת ולא יגרם לתקלות.

נושא חשוב שיש להנחיל לחיילים, בלי קשר לגזרת פעילותם, הוא מודעות לתוצאות האפשריות של פעילותם - בעיקר בהתייחס לפגיעה אפשרית באזרחים ולמגע עם נציגים של רשתות התקשורת. למשל, כאשר מפקד טנק מבין שהחטאה של פגז עלולה לגרום להרג משפחה חפה מפשע,

ולתגובה בשטח בזמן אמת - דהיינו להיות אפקטיביים ולהימנע משגיאות, שעלולות לעלות במחיר מדיני וצבאי כבד. למרבה השמחה, מאז תחילת האירועים בספטמבר 2000 נעשו מעט שגיאות כאלה, ואפילו מעט מאוד - בהתייחס להיקף של סדר הכוחות, לתחלופתם, לפיזורם ולכמות האירועים.

ערכים מוסריים

אופי העימות - ובעיקר החיכוך הרב עם אוכלוסייה אזרחית - מחייב הנחלת ערכים מוסריים ברמה גבוהה. צה"ל שוקד על הנחלתה של מערכת הערכים הזאת, ומסמך "רוח צה"ל", שהופץ באחרונה - ובמיוחד הדיונים עליו - הם חלק חשוב במיסוד ובהנחלה של הערכים האלה. לא פחות חשוב מכך: יש לוודא שהמפקדים מחנכים כך את חייליהם, מקפידים בהתנהגותם ומטפלים בחריגות ביד קשה.

זה ישפיע על כמות הפגזים שהוא יירה ועל מידת ההקפדה בתיקוני הכיוון. בהתייחס לתקשורת, על החייל להיות מודע לאפשרות של "מארב מצולם", כפי שעשו בזמנו בצומת איו"ש, ולא להיגרר אחר פרובוקציות, העלולות להביא להסתבכות מדינית, כפי שגרמה סטירת הלחי שנתן חייל לעיתונאי המצרי באותו האירוע.

לא ניתן להכין את החייל ואת היחידה באותה המידה ובאופן מתמיד לכל סוגי העימותים האפשריים, ונושאי האימוץ והתרגול נקבעים על-פי סדר עדיפויות נכון לאותה העת. המצב הזה מתקיים גם כיום תוך איזון בין ההכנה הייחודית למשימות העימות המוגבל לבין המשך הכנת הכוח למתארים המוכרים של הלחימה גבוהת העצימות.

יש לקחת בחשבון שעצם מעורבות היחידות בלחימה בזירה הפלסטינית תורמת בצורה משמעותית לרמה המבצעית שלהן. הרי בסופו של דבר, בשטח, כל פעילות מחייבת תכנון, נוהל קרב ותחקיר יסודיים. כמו כן בעת הביצוע ישנם המרכיבים של פעולה תחת אש וקבלת החלטות תחת אילוצים

מבצעיים. כל אלה, אם מקפידים לבצע אותם כנדרש ולתקן ליקויים – אם נחשפו – מביאים לקיום רמה מבצעית גבוהה של הכוח. עצם הקיום של כל הנ"ל יביא לכך שההתאמה הנדרשת של הכנת הכוח למתארי לחימה אחרים תהיה פשוטה, יחסית.

מונחים ומושגים

תנאי הכרחי להכנה תכליתית של הכוחות ולהפעלה תכליתית שלהם הינו קיום שפה משותפת וברורה בכל הרמות. פיתוח הידע הייחודי להתכוננות לעימות עם הפלסטינים חייב גם פיתוח המשגה חדשה כדי להבטיח שלא נעשה שימוש במונחים הנגזרים ממתארים אחרים, שיביאו לפעילות לא אפקטיבית ולא רלוונטית. על מנת להנחיל את המושגים האלה כשפה משותפת בוצעו תרגילים משותפים לרמת הפיקוד והמטה הכללי, שהיו חלק מההתכוננות לעימות. השימוש במושגים חדשים הכרחי, אך מנגד צריך להיות חסכני בהם, משום שכל מושג חדש מחייב הבהרה, הנחלה והטמעה.

חדשנות או לימוד מהעבר

בד בבד עם הדרישה הנכונה לשימוש במינוח המקובל ישנם כאלה היוצאים נגד אבחנת המצב הנוכחי כמציאות ייחודית, המחייבת המשגה ופתרונות משל עצמה, ומפנים אותנו לתקופות כגון הלחימה בטרור בעזה ב-1970 או הלחימה במבוקשים באיו"ש בראשית שנות ה-90. זו שגיאה חמורה. עצם ההצלחה באותן תקופות אינה הופכת את הפתרונות

שניתנו אז למרשם קסם. תנאי המערכת והמערכה השתנו באורח יסודי, והעתקת הפתרונות לא רק שלא תתרום להשגת היעדים המערכתיים והמדיניים, אלא עלולה גם לחבל בהם. (למשל, הלחימה במבוקשים התבצעה טרם כינונה של הרשות הפלסטינית, וכל עוד היא קיימת ותובעת מעמד של ריבון, נכון לתבוע ממנה אחריות). אך בהחלט ניתן ללמוד מן העבר טקטיקות לחימה, שנכון ליישמן גם היום.

מקומו של המטכ"ל בניהול העימות

בכל ההיבטים שנסקרו עד כה הודגשה חשיבותה של שמירת הרלוונטיות של הכוח באמצעות קיום שיח מתמשך ורצוף

בין הדרג הצבאי למדיני. מכאן נגזרת גם הגדרת דרך פעולתו של המטה הכללי בעימות. איננו עוסקים בשתי מערכות נפרדות שמנהלים אלופי הפיקודים במרכז ובדרום. זו מערכה מתואמת אחת, המחוברת להפעלת יכולות מרכזיות בתחומי המודיעין האוויר, הים והלוגיסטיקה ותחת הנחיה מדינית אחת. לכן קבע המטה הכללי מסגרות ברורות

של הערכת מצב ושל שיח, המבטיחים שתפיסת העולם והיעדים הנדרשים יובנו ויוטמעו בדרגים שמתחת (למטה הכללי). במקביל להנחלת הידע כלפי מטה נדרשת זרימת ידע מהפיקודים המרחביים כלפי מעלה. כל התהליך הזה מביא לשימוש סינרגי בכלים המטכ"ליים לשם השגת היעדים האסטרטגיים.

עייגון מקומו של המטכ"ל כמוביל הפעילות וכמנתב אותה מאפשר לו גם להגדיר את התהליכים הכוללים של הכנת הכוח ברמה הצבאית ולשלוט בהם. מדובר בתהליכים בתחומים הבאים: בניין הכוח, ההצטיידות, התורה, מדיניות כוח האדם וההכשרה.

סיכום

האתגר של חיזוי פני העימות העתידי והכנת הכוח לקראתו, כך שיהיה אפקטיבי ורלוונטי לעימות, הוא אתגר של כל צבא. אופיים הקיומי של האיומים על מדינת ישראל, גיוון האיומים שמולם היא אמורה להיות מוכנה להתמודד וקצב התמורות באופי הלחימה של הפלסטינים בעימות המוגבל מעצימים את חשיבותן של השיטות לפיתוח הידע המבצעי ולהטמעתו בצבא.

כמפקדים מוטל עלינו לשקוד על טיפוח האקלים התרבותי, שיאפשר את קיומו של המתח בין החופש להביע דעות ורעיונות מקוריים לבין קיומה של משמעת מבצעית קפדנית; **בין חופש המחשבה והדעה לבין משמעת הפעולה**. קיום בריזמני של שניהם הוא תנאי הכרחי להתפתחותו הבריאה של הצבא ולהבטחת מוכנותו.

